

Inšpekcijski nadzor obratov tveganja

Pavel MATJAČIČ
IRSOE
Inšpektor za okolje

„SEVESO“ OBRATI V SLOVENIJI

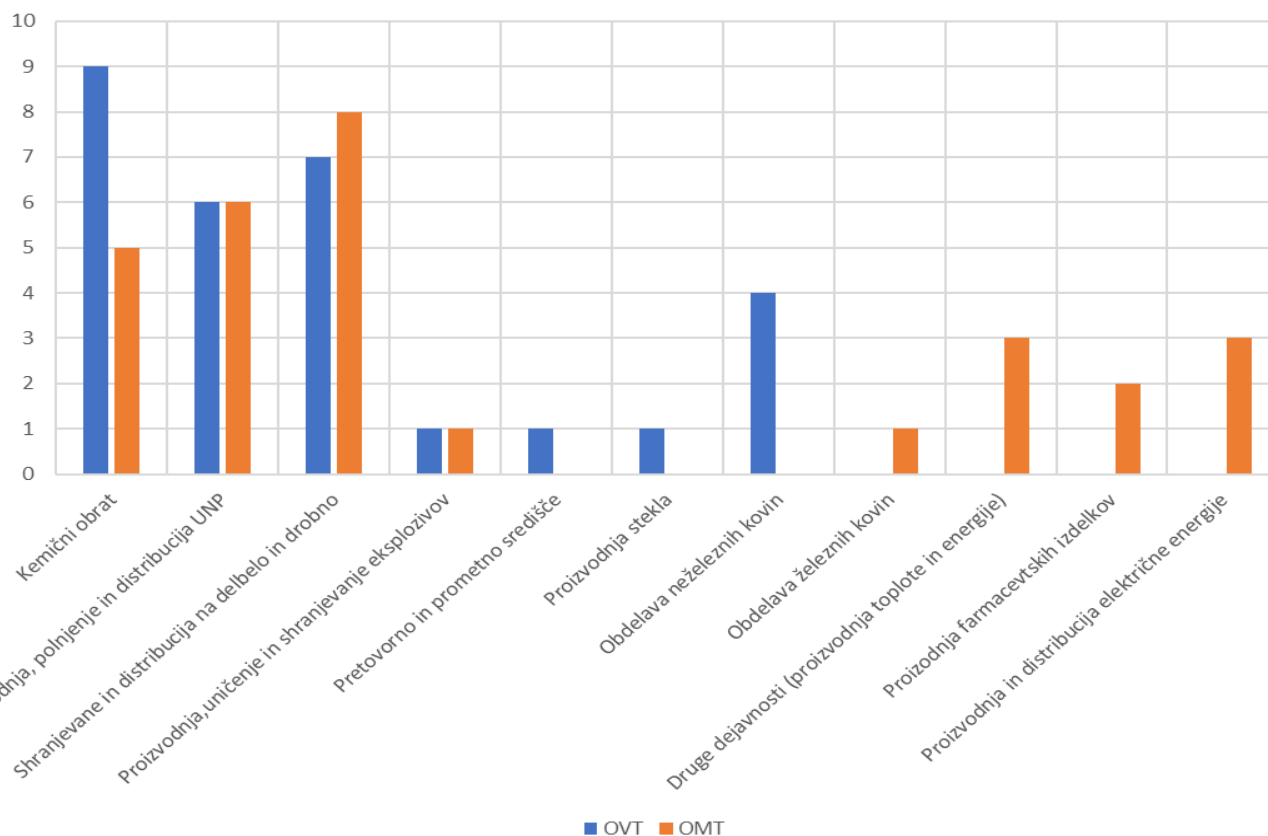
V Sloveniji imamo trenutno 58 obratov tveganja za okolje – od tega

29 obratov večjega tveganja za okolje in

29 obratov manjšega tveganja za okolje

Obrati večjega in manjšega tveganja po dejavnostih

Število OVT in OMT po dejavnostih

- Večino obratov tveganja v Sloveniji predstavljajo

- Kemični obrati 14

- Proizvodnja, polnjenje in distribucija UNP 12

- Shranjevanje in distribucija na delbelo in drobno (naftni derivati) 15

Skupaj več kot 70%

Inšpekcijski nadzor „Seveso“ obratov

Nadzor nad „seveso“ obrati v Sloveniji izvajata dva inšpektorata:

- **Inšpektorat za okolje in energijo**
  - Nadzira vse obrate tveganja za okolje
- **Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami**
  - Nadzira obrate tveganja za okolje, ki morajo izdelati načrt zaščite in reševanja (obrati večjega tveganja za okolje)

Nadzor inšpektorata opravljata inšpektorata ločeno vsak v okviru svojih pristojnosti,

Inšpekcija za okolje lahko za učinkovitejši nadzor predpisov in upravnih aktov predlaga določenim inšpekcijam tudi izvedbo skupnega inšpekcijskega nadzora

Vrste inšpekcijskih nadzorov (244. člen ZVO-2):

- Redni

- obdobje med dvema zaporednima nadzoroma **na kraju samem** ni daljše od enega leta za OVT
- obdobje med dvema zaporednima nadzoroma **na kraju samem** ni daljše od treh let za OMT

- Izredni:

- takoj ko je to mogoče:
  - zaradi preiskave resnih okoljskih prijav;
  - ob okoljski nesreči in čezmerni obremenitvi okolja zaradi odstopa od pravil ravnanja iz 63. člena zakona;
  - ob okoljski škodi;
  - v primeru izrednih dogodkov in
  - v primeru neskladnosti s pogoji iz okoljevarstvenega dovoljenja pri obratovanju naprave.

PROGRAM INŠPEKCIJSKIH NADZOROV

Program dela inšpekcije za okolje za obdobje treh let

- Vsebuje načrt nadzorov „Seveso“ zavezancev za posamezno koledarsko leto
- .določi zavezance, ki se v posameznem koledarskem letu pregledajo:
  - Vsi obrati večjeta tveganja za okolje
  - 1/3 obratov manjšega tveganja za okolje
- Obseg (področja) inšpekcijskega nadzora

Program dela se letno pregleda in po potrebi spremeni/dopolni

Področja inšpekcijskih nadzorov v letu 2023

OVT

1. Podatki o obratu in upravljavcu obrata večjega tveganja za okolje
2. Preverjanje količin prisotnih nevarnih snovi in ravnanju z njimi
3. Preverjanje postopkov pretakanja na pretakališčih
4. Izobraževanje za zaposlene, ki ravnajo z nevarnimi snovi
5. Viri tveganja zunaj obrata, ki bi lahko povečali tveganje in posledice tveganja ali posledice večje nesreče.
6. **Ali so v obratu prisotne nevarne snovi, ki burno reagirajo med seboj (in lahko povzročijo požar ali eksplozijo eksotermne reakcije, oksidant reducent, sproščajo se plini)**
7. Ali so obrati z verižnimi učinki seznanili sosednje obrate
8. Sprejeti ukrepi za preprečevanje nesreč pri pretakanju nevarnih snovi v/iz rezervoarjev v skladiščih in vmesnih rezervoarjev
9. Ali je bilo varnostno poročilo pregledano

OMT

1. Preverjanje količin in lastnosti prisotnih nevarnih snovi;
2. Ali obstajajo posamezna zunanja tveganja ali viri nevarnosti, ki bi povečala tveganja ali posledice večje nesreč v obratu.
3. **Ali so v obratu prisotne kemikalije ki reagirajo med seboj (in lahko povzročijo požar ali eksplozijo eksotermne reakcije, oksidant reducent, sproščajo se plini)**
4. Preverjanje, ali ima obrat skrbnika za okolje in njegove pristojnosti
5. Ali ima obrat sklenjeno zavarovanje za okoljsko škodo
6. Pregled Zasnove zmanjšanja tveganja za okolje;
7. Ukrepi za preprečevanje in zmanjševanje posledic nesreč
8. Informacija za javnost o varnostnih ukrepih.
9. Sprejeti ukrepi za preprečevanje nesreč pri pretakanju nevarnih snovi v/iz rezervoarjev v skladiščih in vmesnih rezervoarjev.

Področja inšpekcijskih nadzorov za leto 2024

OVT

1. Preverjanje podatkov o prisotnih količinah in lastnih nevarnih snovi;
2. Pregled sistema obvladovanja varnosti;
3. Ali so izdelana navodila za varno delo na varnostno pomembnih mestih.
4. Obratovanje in vzdrževanje varnostno pomembnih naprav;
5. Izobraževanje zaposlenih na varnostno kritičnih mestih za ravnanje ob večjih nesrečah z nevarnimi snovmi (preverjanje usposabljanja zaposlenih za določen scenarij nesreče - eksplozija).
6. Spremembe v obratu in okolici
7. Ali je bilo varnostno poročilo pregledano

OMT

1. preverjanje količin in lastnosti prisotnih nevarnih snovi
2. preverjanje, ali obstajajo posamezna zunanja tveganja ali viri nevarnosti, ki bi povečali tveganje večjih nesreč v obratu ali njihovih posledic
3. ugotavljanje, ali so v obratu prisotne kemikalije, ki reagirajo med seboj (in lahko povzročijo požar ali eksplozijo, eksotermne reakcije, oksidant reducent, sproščanje plinov)
4. preverjanje, ali ima obrat skrbnika za okolje in njegovih pristojnosti
5. ugotavljanje, ali ima obrat sklenjeno zavarovanje za okoljsko škodo
6. Izobraževanje zaposlenih na varnostno kritičnih mestih za ravnanje ob večjih nesrečah z nevarnimi snovmi (preverjanje usposabljanja zaposlenih za določen scenarij nesreče - eksplozija).
7. pregled zasnove zmanjšanja tveganja za okolje
8. Kateri ukrepi so sprejeti za preprečevanje nesreč in zmanjševanje njihovih posledic pri pretakanju nevarnih snovi v/i/ rezervoarjev v skladiščih in vmesnih rezervoarjev
9. obveščanje javnosti o varnostnih ukrepih

Potek inšpekcijskega nadzora

- Priprava na inšpekcijski nadzor:
  - Še pred samim nadzorom v obratu se pregleda relevantne dele iz varnostnega poročila oziroma zasnove zmanjšanja tveganja za okolje.
- Inšpekcijski nadzor na kraju samem:
  - Preverimo dokumentacijo in opravimo ogled obrata
- Po nadzoru
  - preverimo dokumentacijo, ki v času nadzora ni bila dosegljiva ali je bila preobsežna
  - Izdamo ukrep (če je potrebno)
  - Izdelamo poročilo

Inšpekcijski nadzor pri zavezancu

- Inšpekcijski nadzor se praviloma najavi.
- Pri nadzoru sodeluje skrbnik varstva okolja s sodelavci
- Občasno so prisotni vodstveni delavci (običajno ne ves čas nadzora)
- Preveri se potreba dokumentacija
- Opravi se ogled lokacije
- Izpolni se vprašalnik in zapisnik z ugotovitvami

Način preverjanja navodil za varno delo pri inšpekcijskem nadzoru

Do sedaj so se navodila (dokumentacija) preverjala večinoma formalno, to je

- ali so navodila napisana (morajo se predložiti),
- kje se nahajajo in kdo ima dostop
- ali se navodila posodabljajo
- ali in kdaj so potekala izobraževanja (predloži se program in vsebina),
- kdo je vodil izobraževanje ...

V prihodnje se bodo vsa navodila in znanje zaposlenih na varnostno pomembnih mestih v obratu bolj aktivno preverjalo (npr. „zaslišanje“ zaposlenih) .

Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov

- Pozitivno:
  - Pri večini OVT ni bilo ugotovljenih velikih nepravilnosti s področja nadzora
  - Večina je v letu 2023 ponovno preverila skladnost/nezdružljivost nevarnih snovi v obratu
  - Nekateri OVT imajo sprejete programe za spodbujanje komunikacije in varnega dela
  - Sprejeta so navodila za varno delo
  - Izvajajo se praktične vaje za primere nesreč tudi z zunanjimi izvajalci (gasilci ...)

Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov

- Negativno:
  - Čeprav je formalno sprejet interni predpis za uvajanje sprememb se sprememba uvede še pred oceno tveganja
  - Pri zamenjavah (odhodi) sodelavcev odhaja tudi znanje (primer novo zaposlen pri nabavi ne ve, kolikšna je največja dovoljena količina prisotnih nevarnih snovi).
  - Izobraževanje zaposlenih na varnostno kritičnih mestih se večinoma osredotoča na varno delo s kemikalijami in manj ali sploh ne s scenariji večjih nesreč,
  - Navodila za varno delo na varnostno kritičnih mestih se vedno ne posodablajo
  - Zakonodaja se ne spremlja (predvsem OMT, pa tudi pri nekaterih OVT)
  - Majhno število zaposlenih v OMT, čeprav je lahko tveganje za nesreče večje

Za konec

Varnost v obratih tveganja za okolje je več kot le skladnost z zakonodajo ali izpolnjevanje obrazcev in navodil. Je živa in dinamična praksa, ki zahteva aktivno udeležbo vseh zaposlenih, od vodstva do najnovejšega člana ekipe.

Inšpekcijski nadzori so sicer pomembni, a prava varnost v obratu se začne z zavezo vsakega posameznika v obratu, da bo deloval odgovorno, premišljeno in predvsem varno.